

Олександр Батанов,
доктор юридичних наук, професор,
старший науковий співробітник
Інституту держави і права
імені В. М. Корещького НАН України

УДК 342.5

Роль і значення Конституції України у розвитку компетенції місцевого самоврядування в умовах сучасних модернізаційних процесів

Сучасний етап розвитку теорії та практики вітчизняного конституціоналізму характеризується визнанням та реалізацією ідеї соціально-правової держави, функціонально орієнтованої на демократичний розвиток усіх суспільно-політичних інститутів. При цьому основна мета стратегії конституційного будівництва полягає у координації та спрямуванні усіх дій суб'єктів конституційно-правових відносин на досягнення політичних, правових, економічних та соціальних цілей та цінностей, зафіксованих у Конституції України.

У вказаному контексті особливою значення набуває дослідження ролі, змісту основних напрямів та форм регулюючого впливу Конституції України як нормативно-правового акту найвищої юридичної сили у сфері становлення, розвитку та реформування найважливіших суспільних відносин, у тому числі й у сфері місцевого самоврядування. Це обумовлено тією обставиною, що

формування та діяльність усіх інститутів демократичної, правової, соціальної держави знаходиться у безпосередній залежності від змісту норм Конституції України, ефективності їх реалізації.

Конституція України, визначаючи українську державу як демократичну, правову та соціальну, не лише фіксує найважливіші системоутворюючі ознаки її демократизму, які знаходять свій вияв передусім у принципах суверенності суспільства і держави, народовладді, поділі державної влади на законодавчу, виконавчу та судову, ідеологічному, економічному та політичному плюралізмі (багатоманітні), етнічній багатонаціональності і політичній єдності Українського народу, визнанні та гарантуванні місцевого самоврядування тощо, та й, одночасно, встановлює й систему функцій української держави у різних сферах суспільного життя, у тому числі й у сфері місцевого самоврядування та є фундаменталь-

ною нормативно-правовою основою їх реалізації.

Так, Конституція України містить ряд норм та окремий розділ про місцеве самоврядування. Значна кількість норм закріплена у першому розділі, який визначає основи конституційного ладу. Такий підхід означає, що місцеве самоврядування є одним з інститутів, які складають основи конституційного ладу України. Це надає риси стійкого характеру місцевому самоврядуванню у суспільстві. Як акт вищої юридичної сили та основоположна нормативно-правова гарантія місцевого самоврядування Конституція закладає стабілізуючий фактор у правовий механізм функціонування держави у сфері місцевого самоврядування.

Усі конституційні норми про місцеве самоврядування, як правові основи діяльності держави у сфері місцевого і регіонального розвитку, можна поділити на норми, якими визнається місцеве самоврядування в Україні; визначається функціональне призначення місцевого самоврядування; закріплюється механізм та регулюється організація і діяльність місцевого самоврядування; встановлюється економічна основа місцевого самоврядування; закріплюється територіальна основа місцевого самоврядування; встановлюється компетенція місцевого самоврядування по деяких питаннях; встановлюються державні гарантії місцевого самоврядування; встановлюються права жителів на місцеве самоврядування та забороняються обмеження прав на місцеве самоврядування.

Особливого значення, як у концептуально-конституційному, так і прикладному аспектах, набуває питання щодо компетенції місцевого самоврядування та його суб'єктів, способів та обсягів її конституційно-правової регламентації, форм співвідношення власних та делегованих, обов'язкових та факультативних компетенцій, змісті компетенції тощо.

Дискусії щодо внесення змін до Конституції України у частині щодо

місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади об'єктивно актуалізують та вимагають звернення до аналізу сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду конституційної регламентації місцевого самоврядування та його компетенції.

З точки зору способу визначення компетенції найбільш істотні відмінності пов'язані з специфікою правових систем (сімей). Англосаксонське право виходить з принципу суверенітету парламенту; інші суб'єкти публічної влади отримують нормативні повноваження в силу делегування. Даний підхід застосовується й до муніципальної влади: в англосаксонських країнах діє позитивне регулювання компетенції муніципалітетів та визначення кола питань місцевого значення. Дії суб'єктів місцевого самоврядування правомочні тільки у випадку, якщо вони безпосередньо вказані у законі. Тоді місцеві влади діють *intra vires*, в рамках повноважень. Будь-яка дія, право на яку у тексті закону не закріплене, автоматично рахується дією *ultra vires*, поза повноважень. Концептуально британська модель компетенції місцевого самоврядування будується за принципом: місцеві органи є публічними корпораціями і як такі зобов'язані своїм існуванням виключно законодавству. Отже, будь-яка дія місцевого органу має бути виправдана відсилкою на відповідний акт парламенту.

Водночас, дію принципу *ultra vires* у відношенні до місцевих органів в країнах англосаксонського права, в цілому, не слід абсолютизувати. Наскільки б деталізованим не було б законодавство, яке регулює повноваження місцевого самоврядування, воно природно не може передбачити усі питання місцевого значення, які можуть виникнути перед тією чи іншою територіальною громадою. Так, канадським муніципалітетам в інтересах населення час від часу доводиться здійснювати дії, прямо не передбачені законом, оскільки виборці навряд чи можуть бути задоволені бездіяльністю місцевих влад у

вирішенні життєвих проблем із посиленням на відсутність у них необхідних повноважень. Тому канадські муніципалітети на практиці проводять різницю між двома видами незаконних дій: тими, що безпосередньо заборонені законом, і тими, що прямо не дозволені законом.

Принцип позитивного регулювання отримав певне розповсюдження в країнах з іншими правовими системами. В Ізраїлі, наприклад, місцеві органи можуть здійснювати лише такі повноваження, які ним безпосередньо надані законом. Іноді позитивне регулювання може поєднувати з визнанням загальної компетенції місцевих влад у питаннях місцевого значення. Так, наприкінці 1990-х років принцип загальної компетенції виборних органів був визнаний ірландським законодавцем у зв'язку з підписанням Європейської хартії місцевого самоврядування. Разом з тим позитивне регулювання зберігається: загальна компетенція тут є скоріше потенційною, аніж реально існуючою в рамках позитивного права.

У країнах континентальної Європи та державах, які сприйняли континентальну правову систему, принцип загальної компетенції отримує безпосереднє підтвердження на рівні найбільш загальних норм права. У цих країнах компетенція місцевого самоврядування визначається через негативне регулювання питань місцевого значення: місцеві влади можуть здійснювати будь-які дії, які не заборонені законом та які не входять до сфери виключної компетенції інших органів влади. Так, наприклад, згідно п. 2 ст. 104 Конституції Чехії «представництво громади приймає рішення з питань самоврядування, якщо законом на це не уповноважено представництво територіальної самоврядної одиниці більш високого рівня». Також принцип негативного регулювання отримав розповсюдження й у конституційному праві таких держав, як Німеччина, Франція, Польща тощо.

У більшості випадків розподіл компетенції здійснюється за участю та під контролем держави, оскільки держава, володіючи суверенітетом та виступаючи верховним гарантом здійснення публічної влади на своїй території, зобов'язує місцеве самоврядування коректно виконувати визнаний за ним певний мінімум компетенцій. Мова йде, таким чином, про обов'язкові компетенційні повноваження. Територіальні громади не мають права відмовитись від їх виконання та вирішення питань місцевого значення, окрім спеціально обумовлених законом випадків, коли внаслідок очевидної нездатності органів самоврядування впоратися із завданнями окремі компетенційні повноваження можуть бути передані іншому рівню самоврядування або державі.

Крім того, держава у більшості країн встановлює обов'язковий мінімум витрат, охоплення населення тощо, який пов'язаний з вирішенням того чи іншого питання (групи питань) місцевого значення. Такий мінімум може регулюватися законодавчим шляхом, адміністративним або фінансовим – через державні субсидії та дотації. Невиконання місцевими владами обов'язкової компетенції може бути підставою для судових розглядів або для дострокового припинення діяльності органу місцевої влади.

Компетенційні повноваження, які не входять до числа обов'язкових, вважаються факультативними, тобто можуть виконуватися або не виконуватися місцевим самоврядуванням в залежності від ситуації та потреб територіальної громади, тільки у даній сфері принцип загальної компетенції застосовується повністю, – з урахуванням зроблених вище застережень та за умовою, що у розпорядженні місцевого самоврядування залишаються кошти після реалізації обов'язкової компетенції. Таким чином, у кожній країні поряд з формальним принципом загальної компетенції існує сфера фактично виконуваної компетенції. Її зміст може сут-

тево варіюватися не тільки внаслідок розмежування компетенції між різними рівнями влади, але й між окремими територіальними громадами внаслідок різниці їхніх фінансових та організаційних можливостей.

В жодній з розвинутих країн розмежування повноважень не є результатом заздалегідь продуманої, логічно стрункої єдиної системи. Сфери компетенційного впливу утворювалися історично протягом століть, коректувалися законодавством у зв'язку з політичною кон'юнктурою, муніципальним досвідом, судовою практикою тощо. Фактичною основою чинних законів в галузі розподілу компетенції є система прецедентів, рішень судової влади, правових традицій. Утворювані закони лише закріплюють та частково модифікують рівновагу, яка склалася таким чином. Виключенням з цієї ситуації є Франція, де у 80-і роки минулого століття була проведена реформа, в рамках якої разом з децентралізацією проводився комплексний розподіл компетенції між місцевим самоврядуванням та державою. В основі реформи знаходилося прагнення утворити єдину систему, яка була б логічною, реалістичною та однозначною.

В інших країнах спроби утворення такої системи не мали успіху. Останні десятиріччя на терені Європи пропагується принцип субсидіарності, у відповідності з яким будь-яка суспільно важлива функція повинна здійснюватися на найнижчому територіальному рівні організації соціуму. Класична схема перегортається: не держава повинна наділяти місцеві органи повноваженнями, а вони повинні передавати державі те, з чим не в змозі впоратися самотійно, інші питання вирішують на своєму рівні.

Можна виділити три основні групи компетенційних повноважень муніципальної влади, які існують в будь-якій розвинутій країні. Передусім це повноваження, які традиційно існують на муніципальному рівні: комунальні послуги, будівництво

шляхів місцевого значення, будівництво та утримання соціокультурних об'єктів, підтримка артистичної діяльності, регулювання забудов. Різниці між окремими країнами мінімальні. У більшості випадків самоврядні асоціації інших рівнів не мають таких, освячених віковими традиціями сфер діяльності. В останні десятиріччя, однак, муніципальні влади відчувають все більший тиск з боку приватного підприємництва у цих галузях.

Наступна група – компетенція у соціальній сфері, галузі охорони здоров'я та освіти, зайнятості, які пов'язані з принципом соціальної держави. У даному випадку відмінності достатньо істотні. Так, у скандинавських країнах і в Данії медичним обслуговуванням та охороною здоров'я займаються лише органи самоврядування, держава не втручається у ці справи, хоча й забезпечує шляхом дотацій значну частину коштів. У Франції та в Італії, навпаки, в цій галузі органи самоврядування займаються лише другорядними питаннями: організацією медсестер на дім, інформуванням населення тощо. Аналогічним чином у Великій Британії початкова та середня освіта повністю входить до компетенції місцевого самоврядування, тоді як у Франції місцеві влади забезпечують лише матеріально-технічну базу, а держава визначає програми, наймає вчителів тощо.

Третя група компетенційних повноважень з'явилася в середині ХХ ст. та є результатом не стільки традицій, скільки зростаючої потреби залучення місцевої влади до вирішення проблем, які вирішує держава. Мова йде про повноваження в галузі охорони навколишнього природного середовища, економічного та територіального планування, участі в економічному розвитку. Наприкінці ХХ ст. в деяких країнах муніципальна влада наділяється прерогативами в галузі зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародного культурного співробітництва.

До трьох основних груп повноважень необхідно додати й ті, які є делегованими місцевому самоврядуванню державою. Як правило повноваження делегуються виконавчої влади, хоча й зустрічаються виключення. Об'єктом делегування можуть бути такі повноваження як стягнення податків (скандинавські країни), ведення статистики, деякі функції поліції, акти громадянського стану, військовий облік тощо.

Делегування здійснюється на основі закону та в обов'язковому порядку передбачає: 1) передачу фінансових коштів, необхідних для здійснення делегованих повноважень, та 2) посилений контроль з боку держави, в тому числі контроль політичного характеру: місцеві органи повинні не лише дотримуватися закону, але й діяти у відповідності з політичними пріоритетами уряду.

Що ж стосується способів реалізації компетенцій, то вони також різноманітні. Фактично це розмаїття може бути зведене до кількох варіантів, кожний з яких включає велику кількість під варіантів та юридичних формул, які змінюються не тільки від однієї держави до іншої, але й від однієї територіальної громади до іншої в одній країні.

Зокрема, адміністрація безпосередньо займається реалізацією компетенцій. Діяльність здійснюється силами адміністративних служб територіальної громади в рамках відповідних статей бюджету даної громади. Дана традиційна формула має переваги простоти, але не завжди дозволяє здійснити достатньо гнучке та професійне управління.

Також, діяльність може здійснюватися спеціально утвореною установою (організацією), яка підзвітна органу самоврядування. Останній здійснює контроль та приймає участь в управлінні, призначає посадових осіб тощо. Але установа має самостійний бюджет (в основному за рахунок коштів місцевого бюджету) та достатню самостійність у прийнятті рішень та внутрішньому управлінні.

Класичним прикладом є учбові заклади, але у багатьох країнах (Франція, Італія та інші) таким саме чином функціонують служби будівництва житла та деякі соціальні служби, які утворюються органами самоврядування в рамках їхньої компетенції.

Для здійснення ряду компетенційних повноважень можуть утворюватися підприємства (установи) із змішаною формою власності. Бюджет підприємства при цьому формується за рахунок приватних та громадських інвестицій, але органи самоврядування, як правило, утримують контрольний пакет акцій.

Виконання ряду повноважень може відбуватися шляхом передачі їх у концесію приватним підприємствам на певних умовах. Органи самоврядування у цьому випадку здійснюють контроль та забезпечують певні пільги (в тому числі монополію на даний вид діяльності). У ряді випадків можливі й прямі фінансові впливи. Форми діяльності, які пов'язані з залученням приватного підприємництва, використовуються в основному в сферах, які здатні приносити прибуток: транспортні та комунальні послуги тощо. Окрім того, органи самоврядування неодмінно використовують замовлення на ті чи інші роботи, експертизи тощо. У такому випадку в ролі підрядника можуть виступати як приватні, так і державні підприємства.

Насамкінець, деякі традиційні функції, які виконуються місцевими владами, можуть передаватися приватним організаціям в результаті приватизації муніципальних служб (наприклад, міських транспортних підприємств, служб збирання сміття тощо). У даному випадку місцеві влади можуть здійснювати лише загальне нормативне регулювання, але зберігають за собою право оперативного втручання в критичних ситуаціях. Таке втручання, однак, не повинно зачіпати приватизоване підприємство, а пов'язане з виконанням необхідних функцій, якщо підприємство не може впоратися з ними.

Вибір тієї чи іншої формули для виконання кожної групи компетенцій визначається самостійно органами самоврядування, незважаючи на те, що держава може регулювати особливо важливі питання законодавчим шляхом. Чим більше та чи інша сфера потребує спеціальних знань та персоналу, управлінської та фінансової гнучкості, тим рідше використовується безпосереднє виконання компетенцій адміністративними службами.

Аналіз вітчизняної моделі місцевого самоврядування свідчить, що в Україні регулювання питань місцевого значення є доволі суперечливим та концептуально неузгодженим із принципом визнання та гарантування місцевого самоврядування як права територіальної громади – первинного суб'єкта муніципальної влади. Це призвело до ряду суперечностей у законодавстві про місцеве самоврядування та негативних наслідків у практичній діяльності територіальних громад, органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Насамперед, відсутність законодавчого визначення «питань місцевого значення» як основного об'єкта муніципальної влади призвело до того, що в Україні функції та повноваження місцевого самоврядування закріплені за традиційно-галузевим принципом. Цей підхід спрямований не на територіальну громаду, тобто не на жителів, як цього вимагає Конституція України, а на сфери місцевого життя в яких є компетентними органи цих територіальних громад та їх повноваження: виключні, власні (самоврядні), делеговані.

Дві останні групи носять галузевий характер і не розмежовуються щодо надання відповідних публічних послуг населенню по різних рівнях системи місцевого самоврядування, зокрема, в залежності від чисельності жителів – членів територіальних громад. Так, однакові сфери місцевого життя та відповідні ним повноваження закріплюються за територіальними громадами невеликих сіл та міст-мегаполісів.

Ст. 140 Конституції України визнає право територіальних громад самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України. Визнання на конституційному рівні наявності «питань місцевого значення» безумовно сприяє територіальним громадам, їх органам в активному відстоюванні своїх прав. Саме специфічним змістом питань місцевого значення місцеве самоврядування зобов'язане своїм виникненням та існуванням. А ефективне вирішення питань місцевого значення, створення сприятливих умов для забезпечення повсякденних потреб місцевих жителів – це і є реалізація одного з ключових прав людини і громадянина, яке гарантується демократичною державою – права на гідне життя.

Аналіз вітчизняної моделі місцевого самоврядування свідчить, що в Україні зроблено вибір на користь моделі регулювання питань місцевого значення за схемою «дозволено лише те, що передбачено законом». Адже місцеве самоврядування в Україні може здійснюватися в рамках Конституції та законів України (ст. 140 Конституції України). Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» значною мірою є своєрідним каталогом функцій і повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. По суті це не закон про місцеве самоврядування, не закон про територіальні громади, а закон про органи та посадових осіб місцевого самоврядування, їх функції та повноваження.

Територіальним громадам як «первинним суб'єктам місцевого самоврядування, основним носіям його функцій та повноважень» (ст. 6 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні») уваги фактично не приділяється, принаймні чітко не визначена сфера їх виключної прерогативи, у т. ч. не встановлено що таке «питання місцевого значення», а слід і виникають проблеми перерозподілу функцій та повноважень місцевого самоврядування «основного їх но-

сія», яким є територіальна громада, на користь інших суб'єктів. Важко розподіляти ті функції та повноваження суб'єкта, про які немає чіткої уяви у законодавця.

Звернемо увагу й на те, що чинне законодавство не відповідає міжнародним стандартам місцевого самоврядування. Вітчизняний принцип закріплення функцій та повноважень місцевого самоврядування суперечить положенням Європейської хартії місцевого самоврядування, яку український законодавець ратифікував 15 липня 1997 р. без будь-яких застережень. У відповідності з цим документом, «головні (тобто навіть не всі – авт.) повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються конституцією або законом. Однак це положення не перешкоджає наділенню органів місцевого самоврядування повноваженнями і функціями для спеціальних цілей відповідно до закону. Органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу». Враховуючи, що після ратифікації Хартія стала частиною національного законодавства, тобто вона має силу закону, в механізмі регулювання питань місцевого значення та визначення функцій та повноважень територіальних громад існують серйозні колізії компетенційного характеру.

Звертають на себе увагу й інші проблеми компетенційного характеру, зокрема, відсутність поділу повноважень місцевого самоврядування на обов'язкові та факультативні, уніфікованість компетенції для всіх територіальних громад, обсяг, зміст та механізм передачі делегованих повноважень тощо.

Аналіз муніципального досвіду зарубіжних країн, а також вітчизняної муніципальної практики в аспекті визначення засад компетенції місцевого самоврядування, дозволяє внести нам наступні пропозиції щодо

викладення окремих положень Конституції України.

На наше переконання, у Конституції України необхідно закріпити положення про те, що місцеве самоврядування є визнаним та гарантованим державою правом та реальною спроможністю територіальної громади самостійно, у власних інтересах та під свою відповідальність або відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення на підставі і в межах Конституції та законів України.

Така конституційна формула значною мірою сприяла б посиленню конституційно-правового статусу територіальних громад та створювала б ґрунтовні підвалини для розвитку компетенції місцевого самоврядування. Адже важливий акцент, який робиться у цій пропозиції – це об'єкти місцевого самоврядування – питання місцевого значення, які носять не абстрактно-декларативний характер, а знаходять своє втілення у конкретних функціях та повноваженнях суб'єктів місцевого самоврядування та, насамперед, правах людини в конкретних сферах муніципального життя.

У цьому контексті у Конституції необхідно чітко закріпити, що головною метою та обов'язком здійснення місцевого самоврядування є утвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина, економічного, соціального і культурного розвитку територіальної громади в інтересах жителів громади. При цьому, забезпечення прав і свобод людини і громадянина у процесі здійснення місцевого самоврядування гарантується системою безпосереднього волевиявлення територіальної громади та жителів громади, публічним захистом прав і свобод, поділом функцій і повноважень між органами і посадовими особами місцевого самоврядування, їх чітким відмежуванням від функцій і повноважень органів державної влади.

Необхідно підкреслити, що місцеве самоврядування як самостійний та організаційно відокремлений від органів державної влади вид публічної влади здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи та посадових осіб місцевого самоврядування. При цьому, варто передбачити те, що правовий статус територіальних громад визначається законом.

Спираючись на положення Європейської хартії місцевого самоврядування, пропонується чітко та однозначно закріпити положення, про те, що з приводу питань місцевого значення територіальна громада, органи та посадові особи місцевого самоврядування повинні мати усі функції та повноваження, за виключенням тих, які покладені на органи державної влади цією Конституцією та законами України. Також пропонуємо закріпити норму, згідно якої перелік окремих функцій і повноважень територіальної громади, її органів та посадових осіб, який встановлюється у законах України не може тлумачитися як обмеження їхніх функцій і повноважень та прав і свобод жителів – членів територіальної громади.

Такого роду пропозиції базуються на тому, що в Україні відбулося лише конституційно-декларативне визнання наявності питань місцевого значення у вигляді встановлення принципу регулювання повноважень

органів місцевого самоврядування за схемою «дозволено лише те, що передбачено законом». До того ж в основу існуючого на сьогодні порядку встановлення функцій та повноважень органів місцевого самоврядування покладено традиційно-галузевий, фактично радянський, принцип законодавчої фіксації. Фактично муніципальна влада первинно «зорієнтована» на сфери місцевого господарства, а не власне питання місцевого значення.

На наш погляд, впровадження на конституційному рівні в Україні відомого світової муніципальній практиці методу негативного регулювання компетенції місцевого самоврядування – «дозволено усе, що не заборонено», – створить конституційно-правові умови для активізації життєдіяльності територіальних громад та включення до питань місцевого значення широкого кола суспільних відносин, які виникають на локальному рівні, сприятиме децентралізації публічної влади, розмежуванню функцій та повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, розширенню самостійності і відповідальності територіальних громад у вирішенні завдань життєзабезпечення і розвитку міст, селищ і інших населених пунктів з урахуванням місцевої специфіки, соціально-економічних особливостей і культурно-історичних традицій.

Батанов О. В. Роль і значення Конституції України у розвитку компетенції місцевого самоврядування в умовах сучасних модернізаційних процесів.

Висвітлюється зарубіжний досвід конституційної регламентації компетенції місцевого самоврядування. Розглянуті основні моделі конституційного регулювання компетенції місцевого самоврядування. Аналізуються концептуальні проблеми реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Вносяться пропозиції, спрямовані на удосконалення конституційної регламентації компетенції місцевого самоврядування в сучасній Україні.

Ключові слова: місцеве самоврядування, територіальна громада, питання місцевого значення, муніципальна влада, компетенція місцевого самоврядування, децентралізація, централізація.

Батанов А. В. Роль и значение Конституции Украины в развитии компетенции местного самоуправления в условиях современных модернизационных процессов.

Освещается зарубежный опыт конституционной регламентации компетенции местного самоуправления. Рассмотрены основные модели конституционного регулирования компетенции местного самоуправления. Анализируются концептуальные проблемы реформирования местного самоуправления и территориальной организации власти в Украине. Вносятся предложения, направленные на совершенствование конституционной регламентации компетенции местного самоуправления в современной Украине.

Ключевые слова: местное самоуправление, территориальная громада, вопросы местного значения, муниципальная власть, компетенция местного самоуправления, децентрализация, централизация.

Batanov O. The role and significance of the Constitution of Ukraine in the development of the competence of the local self-government in contemporary modernization processes.

We study the international experience of the constitutional regulation of the competence of local self-government. The basic model of the constitutional competence of the local self-government regulation. Analyzes the conceptual issues of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine. Make proposals to improve the regulation of the constitutional competence of the local self-government in modern Ukraine.

Key words: local self-government, territorial hromada, questions of local impotence, modern municipalism, municipal power, municipal human rights, decentralization, centralization.